

עלון השופטים

ע"ש השופט שמואל ברוך ז"ל

כבוד השופט יוסף אלרון פרש מכהונתו בבית המשפט העליון ביום 20.9.2025. לרגל פרישתו, נערך עמו ביום 3.8.2025 ראיון בלשכתו בבית המשפט העליון בירושלים, בהשתתפות יו"ר מערכת עלון השופטים, השופט ד"ר עמי קובו וחברת מערכת העלון, השופטת תמר בר-אשר.

השופט יוסף אלרון מונה בשנת 1994 לכהונת שופט של בתי משפט השלום במחוז חיפה, בשנת 2003 מונה לכהונת שופט בית המשפט המחוזי בחיפה, בשנת 2012 מונה לסגן נשיא בערכאה זו, בשנת 2013 מונה לכהונת נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה ובשנת 2017 מונה לכהונת שופט בבית המשפט העליון.

ספר על ילדותך והיכן גדלת?

הוריי עלו לישראל מהעיר מוסול שבעיראק בשנת 1951 יחד עם 7 מאחיי ואחיותיי. כאן בישראל נולדו להם שני בנים נוספים, אשר אני הצעיר בהם. תחנתם הראשונה בישראל הייתה מחנה העולים "שער העלייה" שבכניסה לחיפה, אליה הובאו היישר משדה התעופה "לוד" (כיום "בן גוריון"), שם שוכנו באוהלים. זו הייתה תקופה מאוד טראומטית וקשה למי שהגיעו מעיראק, לבושים בחליפות ועניבות, ובעלי מקצועות חופשיים. עד לעלייתם לישראל בני משפחתי חיו חיי רווחה – סבי היה סוחר בדים שבבעלותו מספר חנויות בעיר מוסול, ואת בנו בכורו שלח לעיר בגדד לפתוח חנות דומה. המעבר מחיי רווחה לחיים באוהלים וצריפים היה קשה מטבע הדברים.

אבי, עובדיה ז"ל, בטרם עלייתו לישראל עבד כרואה חשבון בחברת הנפט "SHELL" ובארץ עבד ברכבת ישראל. החל משנת 1953 ועד ליציאתו לגמלאות נסמכה פרנסת המשפחה על משכורתו, כאשר באותה תקופה לא הייתה קצבת ילדים. אימי, צדיקה ז"ל, עקרת בית כל ימי חייה, הייתה אשת חיל במלוא מובן המילה וכשמה כן הייתה.

מחנה "שער העלייה" הייתה התחנה הראשונה של עולים רבים מארצות ערב ואירופה שהגיעו לישראל. ממקום זה עברו הוריי למעברת "מחנה דוד" שבה שוכנו בצריפים. שם גם נולדתי ושם עברו עליי ילדותי ונעוריי. זכורים לי היטב החיים בצריפים במעברה זו ובטבורה שוק הצריפים של חנויות המכולת והירקות, כך גם בתי הכנסת של קהילות ועדות שונות מגלויות אירופה שהגיעו באותה תקופה לישראל.

כולם חיו באחוזה, באותה רמת חיים דלה. בני משפחתי מעולם לא הביטו לאחור בערגה לחיי הרווחה שהותירו מאחור בעיראק ולרכוש שהולאם על ידי שלטונות עיראק.

גדלתי לתוך משפחה מסורתית במלוא מובן המילה. התפללנו בבית הכנסת בערב שבת, בבוקר שבת ובמוצאי שבת, וכן ערכנו הבדלה עם צאת השבת. כמוכן שהשתתפנו בתפילות גם בחגי ישראל השונים. בתי הכנסת היו צריפים גדולים יותר שנועדו להכיל את קהל המתפללים, כאשר קולות התפילה מבתי הכנסת השונים היו נשמעים היטב במעברה ולעיתים מתערבבים אלו באלו.

מהמגורים בצריפים עברו הוריי לדירת עמידר המצויה באותה מעברה. מדובר היה בדירה קטנה בעלת שני חדרי שינה, סלון קטן ומטבח צר מידות. בדירה זו היינו אמורים להתגורר כולנו. במעברה התפתח הווי שתועד בסרטי התקופה והיה אף בית קולנוע מקומי אשר שכן במבנה בריטי ישן שיש אומרים ששימש בעבר כאורווה, ואליו היו הולכים בני השכונה לראות סרטים של אותם ימים. מעולם לא זכינו לראות סרט באופן רצוף מאחר שהסרטים שהגיעו לבית קולנוע זה, סבבו לבטח בבתי קולנוע אחרים, והיו מורכבים מ"פילם" שהיה נקרע לעיתים תכופות או שהייתה מתרחשת תקלה אחרת במכונת ההקרנה הישנה כדבר של יום ביומו. על מנת למלא את הזמן בין חיבורי ה"פילם" והדבקתם, היה מתנגן ברקע השיר "בת הדייג" ששרה מרים אביגל שמילותיו מרגשות אותי גם כיום.

שנות החמישים ותחילת שנות השישים לא היו שנים שקל היה לחיות בישראל, לבטח לא לתושבי המעברות. הכול היה קצוב ומדוד. אף אנחנו היינו ממתנינים שלא לאחר להגעת הטנדר מידי יום לרכוש כיכר לחם או ביצים שהיו נמכרים בהקצבה. בנסיבות אלה ניתן לומר כי לא היה קל להוריי לגדל תשעה ילדים על כל הכרוך בכך. אבי היה משכים קום עם עלות השחר לצאת לעבודתו ואימי להכנת ארוחת בוקר וצידה להמשך היום לאחיי ואחיותיי.

את לימודי היסודיים סיימתי בבית הספר "נירים" ששכן אף הוא במעברת מחנה דוד ששמה היום "נווה דוד". תלמידי בית הספר היו בני כל העדות. הצטופפנו ביחד בכיתות שכללו לעיתים למעלה מ-30 תלמידים, וזכור לי היטב שבכל יום שישי למדנו פרק אחד בתהילים אותו היינו צריכים לשנן. גם כיום

בת הדייג

מרים אביגל

מילים: בנימין אביגל

"השיט הדייג סירתו אל המים
לעבר הים העמוק
ילדה קטנטנה אפורת העיניים
נשאה תפילתה לרחוק
אלי, נצור מצולות האינסוף
ושמור הנתיבות בימים
כמוני עומדים ילדים על החוף
והמה בני דייגים..."

אני כותח את הבוקר בשמיעת תקליטור של קריאת פרקי תהילים בקריאתו של יוסי בנאי וקולו קורא "ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני... ינחני במעגלי-צדק למען שמו..."

מעברת "מחנה דוד" הייתה צמודה לבית העלמין הצבאי בחיפה. לאורך השנים היו בני השכונה מלווים בכאב רב את ההלוויות הצבאיות שנערכו בסמוך למקום, עת הובאו חללי צה"ל למנוחת עולמים. את לימודי התיכונים סיימתי בבית ספר "תיכון ערב חדש" תוך כדי עבודה במהלך היום במקומות עבודה שונים. רק בשעה 16:00 הייתי הולך לבית הספר התיכון בו למדו נערים כמוני שעבדו במהלך היום ובאו לפנות ערב לבית הספר. בבית ספר תיכון זה למדו גם אחיי הבוגרים שלימים האחד היה לפסיכולוג קליני, האחר עורך דין ואח נוסף לרופא נירוכירורג.

מה היה שם משפחתך הקודם?

אלכריח, שם שהוצמד להוריי עם עלייתם לישראל. אבי נשאל על ידי פקיד ההגירה עם הגעת המשפחה לשדה התעופה בלוד לשם סבתו ומשציין את שמה הוסף אליו "אל". דודי, אחי אבי, נשאל לשם סבו ומשהשיב "אברהם" נקבע כי שם משפחתו יהיה "אברהם".

האם אתה חושב שבמהלך השנים הייתה פגיעה ואפליה כלפי יוצאי עדות המזרח?

נראה לי שמיותר להשיב על כך משנכתב וסופר על כך לא מעט.

אתה הרגשת הפליה?

החינוך שקיבלתי היה לרכישת השכלה שתהווה מפתח להצלחה. בסופו של יום אני סבור כי משפחתי מהווה דוגמה למשפחות רבות אשר על אף הקשיים שניצבו בפניהם והצורך לבנות את חייהם מבראשית, עשו זאת. אני מביט לאחור בגאווה על הישגיהם של בני משפחתי.

דיברו בבית ערבית?

כן, למעשה שפת האם שלי היא ערבית. עם אימי, גם בערוב ימיה, דיברתי ערבית. מאחר שבבית הייתה מודעות גדולה לנעשה בארץ ובעולם היינו מקשיבים לחדשות בעברית ובערבית מ"קול ישראל" של אותם ימים וגם לשידורי ה-BBC מלונדון בערבית ובאנגלית. אוסיף כי עובדת היותי דובר השפה

הערבית, סייעה לי לא אחת כשופט בערכאות הדיוניות – השלום והמחוזי בחיפה. ככלל יאמר כי השפה הערבית היא שפה עשירה במשלים ובפתגמים ואני נהנה אף היום להקשיב לשירה הערבית.

מה דעתך על הטענה שצריך להיות ייצוג עדתי בבית משפט עליון?

אני לא מסכים עם טענה זו ולא הייתי רוצה שיהא זה כך. אני סבור שמועמדותו של שופט כמוני, בשר מבשרה של מערכת המשפט בישראל, אשר החל את דרכו השיפוטית בבית משפט השלום, כיהן כשופט, סגן נשיא ונשיא של בית משפט מחוזי, היא אך טבעית.

מעבר לכך, מבט לעבר שופטי בית המשפט העליון מבני עדות המזרח מלמד על כישוריהם טרם מינויים ועל היותם שופטים בולטים ומצוינים כל אחד בתחום עשייתו. כמובן ששופטים אלו אינם נופלים משופטים אחרים של בית משפט העליון ותרומתם למשפט במדינת ישראל מדברת בעד עצמה. לטעמי יש משום עלבון להגדיר מינוי זה או אחר כמינוי על כיסא עדתי.

אמנם השופטים לא רוצים להיות מתויגים כמי שמונו לפי מוצאם, אך אנו שומעים בציבור קולות כאלו. האם בכל זאת יש חשיבות למינוי לפי מוצא, מגזר, או דת?

אני גאה מאוד במוצאי העדתי ובמקורותיי. גאווה גדולה להיות שייך לבן העדה המופלאה שמוצאה בעיראק. אני גאה בהוריי, בחינוך ובערכים שספגתי מהם. כל אלו באו לידי ביטוי בעשיית השיפוטית במשך כ-32 שנים.

מה באשר לשירותך הצבאי?

עם סיום לימודי התיכונים התגייסתי לצה"ל. תחילה כאלחוטן בחיל הקשר ובהמשך השלמתי קורס קצינים. השתחררתי מצה"ל כעבור 3.5 שנים, ביום 7.5.1977.

שירת בצבא במהלך מלחמת יום כיפור?

התגייסתי למעשה לשירות חובה עם סיום המלחמה. בפועל היה עדיין גיוס מילואים עד לחודש אפריל 1974. אחי הבכור מבוגר ממני ב-19 שנים, לחם במלחמת סיני כאשר אני הייתי בן שנה ומספר חודשים.

**"במוקד ההליך עמד מותה
הטראגי של ילדה שחסתה
במעון לילדים עם צרכים
מיוחדים. נטלתי על עצמי
משימה זו כעבודת קודש
וביצעתיה בזהירות,
ברגישות רבה, ותוך
השקעת שעות עבודה
רבות בימים ובלילות, לצד
הטיפול השוטף בתיקים
אחרים שהופקדו בידי
כשופט מהשורה."**

קשה לעיתים לדמיין מה עבר על הוריי בתקופה שלאחר מלחמת יום הכיפורים כאשר 7 מבניהם היו מגויסים בשירות חובה או שירות מילואים.

כשלושה שבועות לאחר סיום שירותי הצבאי יצאתי לאנגליה ועבדתי במסגרות ביטחוניות שונות בלונדון.

מדוע החלטת לעבור לגור בלונדון?

האפשרות לקבלת עבודה במסגרת זו, היוותה הזדמנות עבורי לחיזוק השפה האנגלית, במקביל לעבודה לפרק זמן מוגדר מלכתחילה. לא התכוונתי לעבור להתגורר שם דרך קבע.

ספר על תקופת לימודיך באוניברסיטה באנגליה ולמה החלטת ללמוד משפטים?

מלכתחילה לא הייתה לי המחשבה ללמוד משפטים באנגליה, אלא לשוב לישראל וללמוד כאן משפטים. כבר מילדות חשבתי כי אעבוד בעתיד כעורך דין. כפי שצינתי, בבית הוריי הייתה מודעות גדולה לחדשות בארץ ובעולם ואבי היה מקפיד לרכוש עיתון מידי יום. זכורים לי סיקורים עיתונאיים של משפטים פליליים ועקבתי אחר החקירות הנגדיות שדווחו בעיתון לאחר כל דיון במשפט זה ונראה לי שמאותה העת ידעתי כי בעתיד אהיה סנגור פלילי.

במפגש אקראי עם מאבטח שעבד בשגרירות בלונדון, הוא סיפר לי כי הוא לומד ארכיטקטורה ושאל מדוע לא אעשה כן אף אני במקביל לעבודתי.

ביוזמתו הביא לי את טפסי ההרשמה למוסד שבו היה קיים מסלול לימודי ערב במשפטים. ולאחר שקיבלתי את ה-STATEMENT OF ELIGIBILITY מאוניברסיטת לונדון שהיוותה קורת גג לכל הקולגים בלונדון והייתה גם הגוף הבוחן של לימודי המשפטים במקום, התקבלתי ללימודים, ובתום לימודי ה-Intermediate ומיצוי מעט למעלה משלוש שנות עבודה תחת אשרת השהייה שניתנה מהשגרירות בלונדון, נודע לי על קיומה של אוניברסיטת בקינגהאם מעורך דין שבדיוק סיים את לימודיו במקום. מוסד לימודים זה נוסד ביוזמה פרטית כחלק ממדיניותה של ממשלת תאצ'ר באותן שנים. עלות הלימודים הייתה גבוהה מאוד. הלימודים היו אינטנסיביים למדי, מצוקתי הכלכלית הייתה ניכרת ולמרות זאת צלחתי את הלימודים ושבתי מיד עם סיומם לישראל.

**"אני גאה מאוד במוצאי
העדתי ובמקורותיי. גאווה
גדולה להיות שייך לבן
העדה המופלאה שמוצאה
בעיראק. אני גאה בהוריי,
בחינוך ובערכים שספגתי
מהם. כל אלו באו לידי
ביטוי בעשייתי השיפוטית
במשך כ-32 שנים..."**

ספר על תקופת התמחותך.

באותה תקופה ההתמחות נמשכה שנתיים. הרצון לרכוש ידע נרחב ככל שניתן במשפט הישראלי הביא אותי לגוון את תקופת ההתמחות. מיד עם חזרתי לישראל השתלבתי כמתמחה במשרד "סולומון ליכשיץ", בתחום האזרחי-מסחרי. לאחר פרק זמן במשרד זה, עברתי למשרד "גורי סובול ושות'", שבו עיקר העיסוק היה בתחום הנזיקין. לאחר מכן עברתי להתמחות במחלקה הפלילית בפרקליטות מחוז חיפה.

ספר על תקופת עבודתך כעורך דין עצמאי.

עם סיום ההתמחות וקבלת תעודת ההסמכה לעריכת דין התחלתי לעבוד כעצמאי, תוך התמקדות בתחום המשפט הפלילי. טרם ההסמכה, כאשר נשאלתי מה אני הולך לעשות כעורך דין, נהגתי להשיב שתוך שעתיים אהיה עצמאי – באומרי שעתיים התייחסתי למשך הנסיעה באוטובוס בין ירושלים לחיפה – מטקס ההסמכה עד לביתי. במשך כשמונה שנים הייתי סנגור פלילי לכל דבר ועניין – הופעתי בכלל הערכאות, בייצוג חשודים ונאשמים.

ספר על תקופת כהונתך כשופט שלום ועל תחומי התמחותך או תיקים מיוחדים שדנת בהם.

המינוי לשופט בבית משפט השלום היה ביוזמתו של השופט אורי קיטאי, נשיא בתי המשפט במחוז חיפה, שהכיר אותי מהופעותיי בפניו ובפני שופטים אחרים. הנשיא קיטאי פנה למעשה לנשיא שמגר בהמלצה למנותי כשופט בבית המשפט השלום בחיפה.

תקופת הכהונה בבית משפט השלום הייתה מאוד אינטנסיבית, עיסוק באלפי תיקי תביעות קטנות, תיקים פליליים ואזרחיים כאשר לא אחת הייתי מגיע לבית המשפט בשעה 7:00 ויוצא ממנו בשעה 22:00. כך היה בעיקר בשנתיים הראשונות לכהונתי. אחד התיקים הבולטים הזכורים לי היטב היה הליך חקירת סיבת מותה (חס"מ) של ילדה חוסה בבית החולים רמב"ם בחיפה. בחודש פברואר 1999 הטיל עליי הנשיא קיטאי את הטיפול בתיק זה.

במוקד ההליך עמד מותה הטראגי של ילדה שחסתה במעון לילדים עם צרכים מיוחדים. נטלתי על עצמי משימה זו כעבודת קודש וביצעתי בזהירות, ברגישות רבה, ותוך השקעת שעות עבודה רבות בימים ובלילות, לצד הטיפול השוטף בתיקים אחרים שהופקדו בידי כשופט מהשורה.

ההחלטות שנתתי בתיק החס"מ לטעמי דיברו בעד עצמן והן הובילו למתן צו אישום נגד שני רופאים בבית החולים רמב"ם ממחלקת כירורגית ילדים. זאת, לאחר בחינה דקדקנית מאוד של חומר הראיות הלכאורי שהונח לפניי, ואחרי ששמעתי בקשב רב עדויות רבות מהן עלו העובדות הבאות: (1) הילדה המנוחה נקלטה בחדר המיון ללא חבלות על גופה; (2) מותה של הילדה נגרם על ידי כלי רפואי כלשהו שהסב לה חבלה חמורה.

על התאמתו של הכלי למאפייני החבלה, העיד לפניי הפתולוג, ד"ר חן קוגל, כיום מנהל המכון לרפואה משפטית אבו כביר, אשר תיאר את עיתוי החבלה ואת מיקומה, וכן את צורתו האפשרית של הכלי הרפואי שגרם; (3) לצד אלה ניצבו הגרסאות הסותרות, התמיהות והפרכות שנתגלו בעדויות של הרופאים המנתחים (חס"מ (חי) 18/99, פ"מ תשנ"ח(4) 145, 200-201).

בתום הטיפול בתיק החס"מ קיבלתי מהנשיא קיטאי מכתב מיום 28.9.1999 בו נכתבו הדברים הבאים: "הנדון: חס"מ – בית חולים רמב"ם, מלוא הערכתי לדין שניהלת בתיק הנ"ל, כאשר טיפלת בתיק הרגיש בצורה נבונה, יעילה ומהירה – יחד עם זאת, ביצעת עבודה יסודית ביותר. האמור לעיל הוא למרות הלחצים הסמויים והגלויים בהם עמדת באומץ ובכבוד. עלה והצלח".

תיק זה לטעמי לא הגיע לכלל מיצוי ראייתי ולמעשה הרופאים זוכו מבלי שנשמעה אפילו עדות אחת. אף לא נשמעה, כפי שהיה מתחייב, עדותו של ד"ר קוגל. הפרקליטות יחד עם באי-כוחם של הרופאים ביקשו משופטת השלום בנצרת ליתן החלטה שאין להשיב לאשמה בניגוד לעמדת עת ניתן צו האישום, ובניגוד להלכה הפסוקה בדבר אופן קבלת טענת "אין להשיב לאשמה".

בעקבות ה"זיכוי" כתב לי ד"ר קוגל, בין היתר, את הדברים הבאים: "קראתי את הכרעת הדין של בית משפט השלום בנצרת [...] ומאז איני יודע את נפשי. הדברים כה חמורים, שלא הצלחתי להתרכז ולכתוב תגובה הולמת מיד לאחר הקריאה. גם עכשיו תגובתי פחות שכלתנית ממה שרציתי ומה שראוי שתהיה, אך אינני יודע מתי אירגע, ואוכל להגיב באיפוק, אם בכלל...".

דומני כי מיותר להוסיף דבר על דברים אלה.

בתיק זה מצאתי עצמי נאבק אל מול כוחות רבי-עוצמה. זכור לי שכאשר פניתי להתייעץ עם הנשיא שמגר בעניין זה, לאחר פרישתו. הוא השיב לי כי הוא חושש שמא אני אהיה זה שייפגע בסופו של יום כתוצאה מעמידה על דעתי. בכל זאת, משראיתי את עניינה של אותה ילדה אומללה לנגד עיני – לא נרתעתי, ועמדתי על דעתי שיש ליתן צו אישום בעניינם של שני הרופאים.

ספר על תקופת כהונתך כנשיא של בית המשפט המחוזי והאם היו תחומים שבהם בחרת להתמקד בנשיאות.

איכות השירות שניתן לציבור והגברת אמון הציבור בבית המשפט המחוזי בחיפה היו חשובים מאוד בעיניי. לצורך זאת ראיתי ערך רב בעבודה משותפת עם גורמי החוץ המשיקים לעבודת בית המשפט המחוזי בחיפה. דהיינו – פרקליטות המחוז, יושבי ראש ועד המחוז של לשכת עורכי הדין, הסנגורית הציבורית המחוזית וכן הלאה. באמצעות שיתוף פעולה בין כלל הגורמים אני חושב שהבאנו את בית המשפט המחוזי בחיפה להישגים יוצאי דופן.

תקופת נשיאותי בבית המשפט המחוזי בחיפה התאפיינה, בין היתר, בתחלופת שופטים בין-דורית ובהוספת תקנים. בתקופה זו מונו 24 שופטים חדשים כאשר היה לי חלק נכבד בקידומם לבית המשפט המחוזי, לא רק מבתי המשפט במחוז חיפה, אלא גם ממחוזות אחרים. חלק מבין אלו אשר מונו לא כיהנו כשופטים קודם לכן. היו אלה עורכי דין הן מהמגזר הפרטי והציבורי או שופטים צבאיים. על אלו נמנה מי שמכהן כיום כנשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, השופט א' לוי, אשר מונה עם רקע בבית הדין הצבאי לערעורים וכהונה כיועץ המשפטי של שירות הביטחון הכללי.

שימשת כיושב ראש הוועדה הבוחנת של לשכת עורכי הדין, הממונה על שאלון בחינת ההסמכה של הלשכה. ספר על השפעתך ותרומתך בנושא זה.

מאוגוסט 2014 עד מרץ 2018 שימשתי כיו"ר הוועדה הבוחנת של לשכת עורכי הדין. בתפקידי זה, יזמתי את הכנסתה של שאלה פתוחה אשר תבחן את כישורי הכתיבה של הנבחנים, וזאת לצד אימוץ

"איכות השירות שניתן לציבור והגברת אמון הציבור בבית המשפט המחוזי בחיפה היו חשובים מאוד בעיניי. לצורך זאת ראיתי ערך רב בעבודה משותפת עם גורמי החוץ המשיקים לעבודת בית המשפט המחוזי בחיפה."

שינויים מבניים משמעותיים במבנה הבחינה, ובתוכם הוספת פרק הדין המהותי. כמו כן, בשלב מאוחר יותר נתקבלה המלצתי בפני ועדת חשין להקמת מרכז לימודי לשם הסמכה לעריכת דין.

ספר על ועדות נוספות שבראשן עמדת שאתה רואה בהן חשיבות.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של בתי המשפט שהחלה בתקופת הנשיא גרוניס ונמשכה בתקופת כהונתה של הנשיאה נאור, הייתי יושב ראש צוות "יישום יעדים ומדידה" ובהמשך חבר "ועדת האינטגרציה" של הוועדות השונות של התוכנית האסטרטגית בראשות מנהל בתי המשפט, השופט מיכה שפיצר. עמדתי בראש צוות הבדיקה לבחינת ההיבטים המערכתיים של ממשק העבודה בין השופטים השונים בבקשות לפני הגשת כתב אישום לבין גורמי התביעה (מרץ-אפריל 2018).

בהמשך בהתאם להמלצותיו של צוות הבדיקה אשר הוגשו ב-15 באפריל 2018, פורסמו נוהלי עבודה לשופטים בכלל הערכאות בישראל.

כמו כן, הייתי חבר פנ"ה – פורום נשיאת בית המשפט העליון (השופטת מרים נאור) בין אוקטובר 2016 לאוקטובר 2017. עוד כיהנתי כיושב ראש צוות ההיגוי לכנס השופטים של שופטי ישראל (אוגוסט 2015) וכממונה על השתלמות נשיאים וסגני נשיאים ביוני 2016. עמדתי גם בראש ועדות איתור לבחירת נשיאי בתי משפט מחוזי ושלום ועוד.

ספר על תקופת כהונתך בבית המשפט העליון ואופי הכהונה בשונה מהערכאות הנמוכות.

הכהונה בבית המשפט העליון מתאפיינת בעבודה קשה ותובענית אשר אינה דומה לכהונת שופט בערכאות הדיוניות. העבודה מתמקדת בערעורים פליליים ואזרחיים, לצד הליכים מינהליים מגוונים ודיון בסוגיות חוקתיות שבליבת השיח הציבורי בישראל. עבודה זו חושפת את השופט לביקורת אשר לעיתים אינה עניינית, תוך ייחוס עמדות שאינן בהכרח מבוססות על המסד המשפטי או העובדתי.

חלק מרכזי מהלכות בית המשפט העליון בנושא הרפורמה בעבירות ההמתה נכתבו על ידך, נסה להסביר את תפיסת עולמך בנושא.

**"הכהונה בבית המשפט
העליון מתאפיינת
בעבודה קשה ותובענית
אשר אינה דומה לכהונת
שופט בערכאות הדיוניות.
העבודה מתמקדת
בערעורים פליליים
ואזרחיים, לצד הליכים
מינהליים מגוונים ודיון
בסוגיות חוקתיות שבליבת
השיח הציבורי בישראל."**

לפני זמן קצר יצא לאור הספר שנכתב על ידי ועל ידי עורך הדין עומר רזין – **עבירות ההמתה: החוק והפסיקה**. ספר זה למעשה מאחד בתוכו קרוב למאה פסק דין בתיקי רצח וניסיונות לרצח בהם דנתי יחד עם שופטים אחרים בבית המשפט העליון, לצד יתר תיקי עבירות ההמתה שנדונו לאחר הרפורמה. נפלה בחלקי ההזדמנות לצקת תוכן בסעיפיה השונים של הרפורמה, תוך ניתוח ענייני של העבירות השונות ומתן פרשנות וביטוי לרצון המחוקק. [הערת מערכת: הספר עבירות ההמתה-החוק והפסיקה נסקר במדור ספרות משפטית על-ידי השופט (בדימוס) אברהם טננבוים].

ככלל, נראה לי כי תרומתי למשפט הפלילי בישראל מהווה את גולת הכותרת של עבודתי בבית המשפט העליון. עבורי ההתעסקות במשפט הפלילי באה כהמשך טבעי לעבודתי בערכאות הדיוניות ובעיקר בבית המשפט המחוזי שבו ישבתי בראש הרכבי כשע חמור, בשלושה הרכבים שונים במקביל ודנתי למעשה במאות תיקי רצח, ניסיונות לרצח, עבירות מין, עבירות ביטחוניות ועוד.

יש הטוענים כי בתקופת כהונתך כשופט בבית המשפט העליון חלה החמרה בענישה והיא באה לידי ביטוי גם במדיניות הענישה בעבירת ההמתה.

הרפורמה בעבירות ההמתה חייבה את בית המשפט העליון לצקת תוכן להוראות הרפורמה, לפרשה וליישמה. בפסקי הדין שכתבתי, אשר ניתנו על ידי ברובם הגדול בהסכמת כלל חברי ההרכב, עוצבה מדיניות הענישה בעבירת הרצח הבסיסית בעקבות הרפורמה בעבירות ההמתה, כמו גם בעבירות המתה האחרות.

פסקי הדין מנומקים ובכל מקרה הקפדתי לדון לפי נסיבותיו. באופן כללי, ישנם מקרים לא מעטים שבהם הוריתי על הקלה בעונש, ולא אחת סברתי, לעיתים בדעת מיעוט, כי יש לזכות נאשם בניגוד לקביעות הערכאה הדיונית. אגב, בהתייחס לעבירות ההמתה, שמתי דגש בפסיקתי לעיצוב גבולות עבירת הרצח בנסיבות מחמירות, על מנת שלא תורחב יתר על המידה ונשוב למצב הדברים שהיה לפני הרפורמה בעבירות ההמתה.

ספר על פסקי דין נוספים שבהם אתה סבור שהטבעת חותם.

”ככלל, נראה לי כי תרומתי למשפט הפלילי בישראל מהווה את גולת הכותרת של עבודתי בבית המשפט העליון.”

ברבים מפסקי הדין, בתחומי משפט שונים, אני מרגיש כי ניתן לומר שהטבעתי חותם. בכלל זה ניתן למשל להזכיר מספר תיקים שעסקו בסוגיות יסוד הנוגעות לזכויות חשודים ונאשמים. מכל מקום, אביא לצורך העניין שתי דוגמאות בלבד, אחת מתחום המשפט המינהלי ושנייה מתחום המשפט הפלילי.

בעניין **אסיס** (ע"מ 2150/22 **אסיס נ' משרד הבינוי והשיכון ואחרים** (27.3.2023)), מדובר היה במערער שלא היה מיוצג ושסבל מקשיים עצומים. ערעורו עסק בשאלה אם הוא 'דייר ממשיך' בדירת אביו המנוח בדיור הציבורי. בעיניי, לא הייתה זו רק מחלוקת משפטית טכנית – זו הייתה שאלה על עתידו ואולי אפילו קיומו.

על כן, מעבר לדיון המשפטי שהתעורר באותו ערעור, ציינתי בפסק הדין, כי הגם שבדיור הציבורי יש מחסור קשה, אסור שפתרון למצוקת הדיור ימצא דווקא על גבם של החלשים ביותר. במקרה ההוא, הרגשתי שאיני יכול להשלים עם תוצאה שתותיר את המערער חסר כול, והורינו לוועדה הרלוונטית לשוב ולבחון את עניינו. כך גם היה נדרש מבחינה משפטית.

בפסק הדין בעניין **אוריך** (דנ"פ 1062/21 **אוריך נ' מדינת ישראל** (11.1.2022)) שכזכור התמקד בסוגיה של תפיסת מחשבים וטלפונים חכמים וחדירה לתוכם, עמדתי שפכה אור על הקושי במצב הקיים והובילה לשינוי משמעותי ב"שטח". יחד עם זאת, עודני סבור כי דעת היחיד שלי במסגרת הדיון הנוסף, אשר הדגישה את מחויבותו של בית המשפט לשמירת קיומו של הליך הוגן ואת החובה המוטלת על בית המשפט למנוע שימוש לרעה בכוח הרב שיש לחוקר אל מול נחקר, תוך שביקשה לתת לאלו חשיבות מעשית – הייתה נכונה. ואכן, לאחרונה ניתן פסק הדין בעניין הסנגוריה הציבורית (בג"ץ 8298/22 **הסנגוריה הציבורית נ' היועצת המשפטית לממשלה** (31.8.2025)).

בפסק דין זה נשללה האפשרות לבצע חיפוש בחומר מחשב (או מכשיר טלפון נייד) של נחקרים על בסיס הסכמת הנחקר וללא צו שיפוטי. בכך, הוסיף וצעד בית המשפט העליון בנתיב שנסלל בפרשת אוריך בכללותה ובפרט באמצעות העמדה שהוצגה על ידי. מבחינה מהותית, פסק הדין בעניין הסנגוריה הציבורית אימץ את התשתית הרעיונית והמשפטית אותה פרסתי במסגרת דעת היחיד שהצגתי בדיון הנוסף. בהתאם לעמדתי זו, על בית המשפט לעמוד על המשמר ולפקח בקפידה על פעולות גופי החקירה כך שאין לקבל גישה שלפיה המטרה מקדשת את כל האמצעים.

"מעבר לדיון המשפטי שהתעורר באותו ערעור, ציינתי בפסק הדין, כי הגם שבדיור הציבורי יש מחסור קשה, אסור שפתרון למצוקת הדיור ימצא דווקא על גבם של החלשים ביותר."

במילים אחרות, אין להשלים עם הפרות חוק מצד רשויות החקירה לצורך גילוי עבריינים והעמדתם לדין. פסק דין זה מהווה במידה רבה את אותו "צעד נוסף" אשר נעדר מדעת הרוב שניתנה בדנ"פ אוריך. יש לברך על שינוי המגמה.

מלבד זאת, ככלל, עמדתי העקבית במשפט החוקתי מבכרת הקפדה על הפרדת הרשויות והימנעות מחיכוכים מיותרים ביניהן. כפי שהבעתי את עמדתי לא אחת, בית המשפט צריך להישמר מלחרוג לתוככי תפקידן של הרשויות האחרות, ואין הדבר גורע מעמידתו האיתנה על שלטון החוק וזכויות הפרט. בהיבט זה אוסיף כי השחיקה הקיימת באמון הציבור במערכת המשפט, ובבית המשפט העליון בפרט, מטרידה ביותר. יש לקוות כי יינקטו הצעדים המתאימים על מנת לבלום מגמה זו.

קיימים עוד פסקי דין רבים, וכמובן שקצרה היריעה מלפרט במסגרת הראיון.

מה עמדתך ביחס לשיטת הסניוריטי הנהוגה בבחירת נשיא בית המשפט העליון?

נדמה כי בעצם הצגת מועמדותי לכהונת נשיא בית המשפט העליון, יש כדי לבטא את עמדתי ביחס לשיטת הסניוריטי בכלל ובדבר התאמתו לתפקיד זה בפרט, מבלי לפגוע בערכו של מועמד זה או אחר. אני סבור כי כפי שנהוג בבתי המשפט השלום והמחוזי, כך יש לנהוג בבחירת נשיא לבית המשפט העליון.

שיטת הסניוריטי שהייתה נהוגה בעבר אינה מתאימה כיום לנסיבות הזמן והמקום ובהינתן חשיבות אמון הציבור בבית המשפט העליון. מן הראוי לבחור לכהונה זו את המועמד המתאים ביותר בעל היכולת המוכחת והניסיון הניהולי והשיפוטי המתאים. סניוריטי הוא רק שיקול אחד מני שיקולים חשובים רבים.

מטעם זה ביקשתי להיכלל ברשימת המועמדים לכהונת נשיא בית המשפט העליון. לטעמי, הרשות השופטת, לנוכח האתגרים העומדים בפניה כיום, אינה יכולה להרשות לעצמה כי בחירת נשיא תושגת כל כולה על שיטת הסניוריטי, כלומר רק על בסיס עיתוי בחירתו של שופט לבית המשפט העליון שנים רבות קודם לכן.

זאת, מבלי שנבחנו כישוריו הניהוליים והמנהיגותיים לתפקיד נשיא, כמו שיקולים חשובים נוספים דוגמת ניסיון חיים, בשלות אישית, ניסיון מקצועי, יכולת התמודדות עם משברים ועוד. קשה יהיה לחלוק על כך

**"שיטת הסניוריטי
שהייתה נהוגה בעבר אינה
מתאימה כיום לנסיבות
הזמן והמקום ובהינתן
חשיבות אמון הציבור
בבית המשפט העליון.
מן הראוי לבחור לכהונה
זו את המועמד המתאים
ביותר בעל היכולת
המוכחת והניסיון הניהולי
והשיפוטי המתאים."**

שאם שיטת הסניוריטי הייתה מיושמת ברשויות ציבוריות אחרות ולתפקידים אחרים, היא לא הייתה צולחת את ביקורתו של בית המשפט העליון.

בשל הניסיון המוכח שלי כמפורט לעיל בערכאות הדיוניות השונות, הכרת המערכת, ניסיוני הניהולי כסגן נשיא ונשיא בית המשפט המחוזי, ניסיוני בעבודת צוות וניהול תיקים מורכבים ביעילות ובאפקטיביות – ביקשתי להתמודד על כהונת נשיא בית המשפט העליון. כוונתי להתמודד בבוא העת הייתה ידועה ללא מעט גורמים במערכת. כפי שאמרתי לא אחת, מועמדותי לא תואמה עם איש ציבור זה או אחר ואף לא עם שר המשפטים.

עד לאחרונה לא פגשתי את שר המשפטים או שוחחתי עמו בעניין זה או בעניין אחר. למעשה, פגשתי לראשונה באקראי רק לפני מספר חודשים, על מדרכת רחוב קרן היסוד בירושלים, עת עמדתי לצד השופטים נעם סולברג ועופר גרוסקופף בצאתנו מאירוע הפרידה מנשיאת בית הדין הארצי לעבודה, השופטת (בדימ') ורדה וירט-ליבנה. באותה עת, שר המשפטים חצה את הכביש בדרכו פנימה לאירוע הפרידה. זו הייתה הפעם היחידה ואף היא הסתכמה בברכת שלום מנומס לעמיתיי ולי ותו לא.

מה התוכניות שלך לאחר הפרישה?

אין לי תוכניות קונקרטיות. דבר אחד ברור – אני אוהב עשייה ציבורית ואני מניח שאעסוק בכך, לפחות באופן חלקי. תמיד ראיתי עצמי כמשרת ציבור, כך שאם יוצע לי תפקיד ממלכתי, אשקול זאת.

לסיום, אנו תמיד שואלים לגבי המשפחה.

אשתי ילידת נתניה, רופאת עיניים. התברכנו בשלושה בנים. הבכור אדריכל, הבן הבא אחריו עו"ד בפרקליטות מחוז חיפה, ובני הצעיר סיים את לימודיו באוניברסיטה העברית בירושלים.

לצפיה בכנס הפרישה של השופט יוסף אלרון שהתקיים באוניברסיטת בר-אילן:

חלק 1 חלק 2

"דבר אחד ברור – אני אוהב עשייה ציבורית ואני מניח שאעסוק בכך, לפחות באופן חלקי. תמיד ראיתי עצמי כמשרת ציבור, כך שאם יוצע לי תפקיד ממלכתי, אשקול זאת."